



# Λάθος διαχειρίστηκε η κυβέρνηση το ατύχημα

## ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΛΙΟΛΙΟΣ: Το Κέντρο Ελέγχου Όπλων θα αποτελέσει τον αξιολογητή του πορίσματος

Γνωρίζουμε πλέον πολλά για την έκρηξη και μπορούμε να διαπιστώσουμε αν τα πορίσματα που θα βγουν είναι αντικειμενικά ή όχι, δηλώνει ο διευθυντής του Ελληνικού Κέντρου Όπλων δρ Θεόδωρος Λιόλιος, ο οποίος βρισκόταν αυτές τις μέρες στην Κύπρο προσκεκλημένος του υπουργού Υγείας. Θεωρεί ότι υπήρξε αμέλεια διότι δεν πληροφορήθηκε σωστά η Κυβέρνηση και αυτό μπορούν να το τεκμηριώσουν επιστημονικά. Επιβεβαιώνει ότι δεν υπάρχει κίνδυνος για κατανάλωση των προϊόντων της περιοχής.

Πώς ήταν το πρόσφατο ταξίδι σας στην Κύπρο; Πολύ ενδιαφέρον. Ήμουν προσκεκλημένος του υπουργού Υγείας Χρίστου Πατσαλίδη για να διατυπώσουμε την άποψή μας όσον αφορά στις επιπτώσεις του ατυχήματος και τα πιθανά μέτρα που πρέπει να λάβει το Υπουργείο. Θέλω να τονίσω ότι η εδώ επίσκεψή μας ως κοινωφελές Ίδρυμα Ερευνών είναι χωρίς καμία αμοιβή. Την Τετάρτη 20 Ιουλίου, έγινε μια σύσκεψη στο Υπουργείο Υγείας που συγκάλεσε ο Υπουργός, εκτός από εμένα ήταν η διευθύντρια του Κρατικού Χημείου Κύπρου, Πόπη Κανάρη και άλλοι παράγοντες. Παρουσίασα στα μέλη της άτυπης αυτής επιτροπής όλες τις πιθανές επιπτώσεις που θα μπορούσε



Δεν είναι δυνατόν να γνώριζε ο υπουργός Άμυνας ότι αυτό το φορτίο με τα εκρηκτικά μπορούσε να ισοπεδώσει μια ακτίνα πολλών χιλιομέτρων από το σημείο μηδέν, διότι θα έπαιρνε άλλες αποφάσεις

να είχε ένα τέτοιο ατύχημα. Φυσικά εξήγησα ποια μέτρα πρέπει να λάβουν, τα οποία ίσως να έπρεπε να είχαν ληφθεί από την αρχή. Μελέτησα τις μετρήσεις που έκανε η κ. Κανάρη και τα συμπεράσματά της είναι πάρα πολύ θετικά. Δεν διαπιστώνεται σύμφωνα με αυτά που μου έδωσε κάποια τοξική ή επιβλαβής ουσία. Είδαμε επίσης και τα αποτελέσματα της επιθεώρησης εργασίας σύμφωνα με τα οποία δεν έχει εντοπιστεί κάποιο ίχνος ραδιενέργειας στον αέρα, στο νερό ή στο χώμα. Κατά συνέπεια, όπως εξήγησα και στον υπουργό Υγείας, το Κέντρο Ελέγχου Όπλων θεωρεί, έχοντας υπόψη όλες αυτές τις μετρήσεις και τα συμπεράσματα των επιστημόνων της Κύπρου, ότι δεν υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος να συνεχιστεί η απαγόρευση κατανάλωσης των προϊόντων από την περιοχή.

Μιλάτε με βάση αυτά που σας έδωσε το κρατικό μας χημείο, υπάρχει κάποια μέτρηση που δεν έγινε; Θεωρώ ότι το Χημείο της Κύπρου είναι ένα πολύ σοβαρό ερευνητικό Ίδρυμα και έχει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό και έχοντας πάντα υπόψη τις μετρήσεις και τους υπολογισμούς που μου έδωσε η Διευθύντρια του, η πρόταση του Ελληνικού Κέντρου Ελέγχου Όπλων προς τον Κύπριο υπουργό Υγείας είναι να αρθεί η απαγόρευση ώστε να πουκώσει ο κόσμος της περιοχής και γενικότερα της Κύπρου όσον αφορά στις τοξικές ή άλλες επιβλαβείς χημικές ουσίες που προέκυψαν από την έκρηξη. Προσέξτε, μιλάω για την κατανάλωση των προϊόντων.

Όσον αφορά στις πιθανές επιπτώσεις που μπορεί να είχε το πέρασμα του νέφους; Αυτό είναι ένα φαινόμενο που πρέπει να αναλυθεί σε βάθος χρόνου. Έχου-

με προτείνει στον Υπουργό και στους άλλους παράγοντες ότι θα πρέπει να ξεκινήσει μια μακροχρόνια επιδημιολογική μελέτη, όχι επειδή έχουμε κάποιο ιδιαίτερο στοιχείο που μας ανησυχεί, αλλά η διαδικασία αυτή επιβάλλεται σε μια τεράστια έκρηξη στρατιωτικού υλικού, όπου τα αρχικά υλικά δεν ήταν γνωστά. Από την εμπειρία που έχουμε στο παρελθόν, κάθε φορά που θα υπάρχει μια αυξημένη παρουσίαση ενός συμπτώματος ή μιας νόσου, ο λαός θα το αποδίδει ενδεχομένως στην έκρηξη. Γι' αυτό θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι δεν θα υπάρξει πρόβλημα στο μέλλον από το πέρασμα του νέφους και την εισπνοή του.

Πατί έγινε έκκληση όσοι έχουν πάρει μέταλλα από την περιοχή να τα επιστρέψουν; Το Ελληνικό Κέντρο Όπλων αμέσως μόλις διαπίστωσε ότι λίγο μετά την έκρηξη ο κόσμος άρχισε τη συλλογή μεταλλικών αντικειμένων, είπαμε ότι πρέπει να σταματήσουν μέχρι να αναλύσουμε τη χημική τους σύσταση. Παρόλα αυτά, δεν έγινε στην αρχή και ήταν ένα λάθος της διαδικασίας το οποίο διορθώθηκε. Βοήθησε και η τύχη αφού αυτά τα μεταλλικά αντικείμενα δεν ήταν τελεικά επικίνδυνα. Παρόλα αυτά έγιναν διάφορα λάθη στη διαδικασία. Θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι η αντίδραση του υπουργού Υγείας ήταν άμεση και ήταν ο μοναδικός Υπουργός της Κύπρου που ήλθε σε επαφή μαζί μας. Θα έπρεπε να είχε έλθει σε επαφή και το Υπουργείο Αμύνης αλλά και το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Εμείς μπορούμε με τη δική μας εμπειρία να καθοριστούμε το λαό της Κύπρου.

### Η Κύπρος έγινε κέντρο μελέτης

Ήταν η μεγαλύτερη συμβατική έκρηξη που έγινε ποτέ; Αν δεν ήταν η μεγαλύτερη, ήταν ανάμεσα στις λίγες μεγαλύτερες που έγιναν. Θα γίνουμε κέντρο μελέτης στον κόσμο; Η Κύπρος είναι ήδη κέντρο μελέτης. Μπορείτε να δείτε διάφορα ιστολόγια που μιλούν γι' αυτό το θέμα, είναι ένα μεγάλο επιστημονικό εργαστήριο οπλικής επιστήμης αυτή τη στιγμή το σημείο μηδέν. Δεν μπορείτε να φανταστείτε τι εικόνες υπάρχουν σε εκείνη την περιοχή. Μέχρι τώρα τις έβλεπα μόνο στα βιβλία που δίδασκα, στην έδρα ειδικών όπλων όταν ήμουν καθηγητής.

Πατί δεν ήλθαν σε επαφή μαζί σας τα δυο Υπουργεία; Αυτό είναι δυσάρεστο και θα πρέπει να το απαντήσουν οι ίδιοι. Είναι μεγαλύτερη η εμπειρία μας στον εντοπισμό των αιτιών της έκρηξης, παρά στη διαχείριση του ατυχήματος, η οποία μπορεί να γίνει από το Υπουργείο Υγείας με κάποια μικρή καθυστέρηση. Περιμένουμε από τα Υπουργεία Άμυνας και Δικαιοσύνης να έλθουν σε επαφή μαζί μας. Θεωρούμε ότι το γεγονός ότι κλήθηκαν Γάλλοι να αξιολογήσουν αυτή την έκρηξη και τις επιπτώσεις της, δεν απαγορεύει να υπάρχουν και ένα προσωπικό Ελλήνων επιστημόνων που παράλληλα θα κάνει αυτή τη μελέτη.

Όταν ήσασταν στην Κύπρο δεν είδατε κανένα από τα δυο Υπουργεία; Κανένα δυστυχώς και να μην ξεχνάτε ότι διδάσκα πάνω από μια δεκαετία τους αξιωματικούς του κυπριακού και ελληνικού στρατού αντίστοιχα αντικείμενα. Περιμένουμε να εμπλακούμε στην υπόθεση και αν δεν μας εμπλέξει η ίδια η κυπριακή κυβέρνηση, εμείς αυτεπάγγελα με την ιδιότητα του κοινωφελούς ερευνητικού ιδρύματος θα συνεχίσουμε τη μελέτη των αιτιών και θα ενημερώσουμε τον κυπριακό λαό, με μια ανεξάρτητη μελέτη που ίσως μπορεί να είναι πιο αξιόπιστη από αυτή που θα προκύψει.

Ζητήσατε να τους δείτε όταν ήσασταν στο νησί; Δεν είναι δική μας δουλειά να ζητήσουμε να τους δούμε. Ο κυπριακός λαός ενημερώνεται για τις επιπτώσεις και τα αίτια της έκρηξης μέσω της ιστοσελίδας του Κέντρου Ελέγχου Όπλων (www.ekeo.gr). Έχουμε πάνω από 150 χιλιάδες επισκέψεις την ημέρα, άρα να

μην συζητάμε για το αν έπρεπε να επικοινωνήσουμε μαζί μας. Τα δικά μας συμπεράσματα δείχνουν ότι και η αντίδραση μερικών κατά της κυβέρνησης είναι λίγο υπερβολική. Διαπιστώνουμε ότι τα εκρηκτικά τελικά ήταν πολύ ισχυρότερα από ό,τι θα περίμενε κανείς και πιστεύουμε ότι η κυβέρνηση έκανε λάθος στη διαχείριση αυτού του ατυχήματος προσπαθώντας ίσως να καλύψει διάφορα θέματα. Έπρεπε από την αρχή να πει την αλήθεια που είναι ότι δεν γνώριζαν από τις αναφορές που υπήρχαν την επικινδυνότητα του φορτίου. Δεν είναι δυνατόν να γνώριζε ο υπουργός Άμυνας ότι αυτό το φορτίο με τα εκρηκτικά μπορούσε να ισοπεδώσει μια ακτίνα πολλών χιλιομέτρων από το σημείο μηδέν, διότι θα έπαιρνε άλλες αποφάσεις. Λάθος διαχείριση του ατυχήματος και λάθος επικοινωνιακή διαχείριση η οποία οδηγεί σε αυτές τις συγκρούσεις που βλέπουμε στην Κύπρο, ενώ θα έπρεπε να ήταν καλύτερα τα πράγματα.

Έχετε δει τι λίγα που έδωσε ο πλοίαρχος με το περιεχόμενο των κιβωτίων; Έχουν βγει πολλές λίστες. Στηρίζομαστε στα στοιχεία που ήταν στα πρακτικά της σύσκεψης που έγινε, στο ημερολόγιο ενός αξιωματικού που κυκλοφόρησε και τώρα μαθαίνουμε από τις εφημερίδες ότι αυτά ανακαλούνται και διαψεύδονται. Αυτό δεν είναι σοβαρά πράγματα. Ή έχουμε στοιχεία τα οποία υπογράφονται από άτομα που ενόρκως παραδέχονται ποια υλικά υπήρχαν ή δεν έχουμε. Αυτή τη στιγμή όλες οι αναλύσεις που κάνουμε στηρίζονται πάνω στα πρακτικά, τα οποία δόθηκαν στη δημοσιότητα,

Θεωρούμε, έχοντας υπόψη όλες αυτές τις μετρήσεις και τα συμπεράσματα των επιστημόνων της Κύπρου, ότι δεν υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος να συνεχιστεί η απαγόρευση κατανάλωσης των προϊόντων από την περιοχή

### Γνωρίζουμε πώς έγινε η έκρηξη

Ποια είναι τα δικά σας συμπεράσματα για το πώς προήλθε η έκρηξη; Έχουμε γράψει μερικά συμπεράσματα τα οποία στηρίζονται σε δεδομένα που παίρνουμε από τα Μέσα Ενήμερωσης. Μετά τη δική μου επισκόπηση του χώρου έχουμε περιορισμό της ανακρίβειας των δεδομένων και μπορούμε να πούμε μια μεγαλύτερη σιγουριά τι συνέβη. Δεν θα ήθελα να αναφερθώ σε πολλές λεπτομέρειες λόγω του ότι υπάρχει μια εγκληματολογική έρευνα αυτή τη στιγμή. Τα αίτια εμείς περίπου τα γνωρίζουμε και τις διαστάσεις της έκρηξης, δεν υπάρχει λόγος να βιαστούμε να τα δώσουμε.

Πότε θα τα δώσετε; Ας αφήσουμε αυτούς που ανέλαβαν τη διαχείριση να τα δώσουν στη δημοσιότητα και θα είμαστε εκεί είτε να συμφωνήσουμε είτε να αποκρούσουμε τα συμπεράσματά τους.

Υπήρχε νιτρογλυκερίνη; Ναι, βεβαίως υπήρχε νιτρογλυκερίνη όπως είδατε το Κρατικό Χημείο. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρόκειται για απλή πρωτόγονη πυριτίδα χαμηλής εκρηκτικότητας, αλλά για ένα υλικό που λέγεται βαλλιστική, άκαπνη πυριτίδα η οποία έχει πολύ μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση από ό,τι η απλή πυριτίδα που όλοι γνωρίζουμε και γι' αυτό η έκρηξη ήταν μεγαλύτερη. Έχω δει τον κρατήρα, είναι πράγματα που δεν γνωρίζω ο κόσμος, αλλά δεν θέλω να μπω σε λεπτομέρειες. Από την αρχή αναδείξαμε τα αρνητικά και τα θετικά της διαχείρισης αυτού του ατυχήματος που δεν τελείωσε, να ξέρετε ότι για μήνες και για χρόνια οι Κύπριοι θα αναρωτιούνται τι συνέβη. Είπα στον υπουργό Πατσαλίδη ότι οι Κύπριοι είναι θυμωμένοι διότι θυμήθηκαν την εισβολή, αυτή την ενόχληση τους δώσατε και μάλλον τόσο κοντά σε αυτό το πένθιμο μνημόσυνο. Είχαμε σκηνές βομβαρδισμού, από τις πρώτες μας αναλύσεις βλέπουμε ότι εκτοξεύονταν κιβώτια πυριτίδας από εκείνο το σημείο και κατά την πρόσκρουσή τους στη γύρω περιοχή προκαλούσαν εκρήξεις.

Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας θεωρεί ότι είναι υπεύθυνος; Δεν είναι δική μας δουλειά να μπούμε στην πολιτική ευθύνη, όμως πιστεύουμε ότι αν ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας ήξερε τις διαστάσεις του κινδύνου, θα είχε πάρει διαφορετικές αποφάσεις.

Δεν θα έπρεπε ως Πρόεδρος να ήξερε; Όχι, ένας Πρόεδρος δεν είναι υπαρκτός να ξέρει αν μια πυριτιδαποθήκη του στρατού μπορεί να εκραγεί και να καταστρέψει το γύρω χωριό. Δεν είναι δική του δουλειά. Δεν του δίνω ελαφρυντικά αλλά λέω την αλήθεια. Δική του δουλειά είναι να πείσει τον κύριο Μπεγλίτη στην Ελλάδα να αρκώσει και πάλι η δραστηριότητα της έδρας των ειδικών όπλων ώστε να εκπαιδεύονται οι Κύπριοι αξιωματικοί σε αυτές τις καταστάσεις, διότι δεν εκπαιδεύτηκε κανένας τους στη διαχείριση τέτοιων ατυχημάτων.



## Οι στρατιωτικοί δεν έχουν επιστημονικό χώρο να εκπαιδευτούν



Πήγατε στην περιοχή; Βεβαίως με τον υπουργό Υγείας και την κυρία Κανάρη μέσα στη ναυτική βάση στον κρατήρα, είδαμε, πήραμε διάφορα στοιχεία, βέβαια δεν περιουλέξαμε τίποτα διότι απαγορεύεται. Έκανα μια επισκόπηση της περιοχής, συγκέντρωσα τα δικά μου συμπεράσματα για το πώς έγινε η έκρηξη και να είναι σύγχορος ο κυπριακός λαός ότι γνωρίζουμε πλέον πολλά για την έκρηξη και μπορούμε να διαπιστώσουμε αν τα πορίσματα που θα βγουν είναι αντικειμενικά ή όχι. Τονίστηκε ότι υπήρξε ένας ανεξάρτητος οργανισμός, το Κέντρο Ελέγχου Όπλων, το οποίο θα αποτελέσει τον αξιολογητή του πορίσματος τους, διότι έχουμε πάρα πολλά τεχνικά και επιστημονικά στοιχεία για την έκρηξη.

Θα βγειτε να το καταγγείτε αν δεν συμφωνείτε; Δεν θα το πω καταγγέλλω, θα βγούμε να διαφωνήσουμε αν με κάτι δεν συμφωνούμε.

Ο κόσμος πλέον έχασε την εμπιστοσύνη του. Το καταλαβαίνω, εμείς είμαστε οι πρώτοι οι οποίοι εγκατέστησαν την Κυβέρνηση για τα λάθη που έκανε στη διαχείριση, όπως για παράδειγμα το ότι δεν εκκένωσε την περιοχή, δεν απαγόρευσε την περιουλογή των αντικειμένων. Ήταν αδιανόητο να βλέπουμε μέλη της Κυβέρνησης κοντά στον κρατήρα, μέσα στο νέφος που θα μπορούσε να ήταν οποιοδήποτε υλικό εκεί. Παρόλα αυ-

τά θα πρέπει να δώσουμε και κάποια ελαφρυντικά στην Κυβέρνηση και καλούμε τους πολιτικούς να σκεφτούν αυτά που λέμε. Δεν είναι δυνατόν να γνώριζαν τις διαστάσεις της έκρηξης, διότι δεν θα είχαν λάβει αυτές τις αποφάσεις. Αυτό πρέπει να το τονίσουν στο λαό για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη του. Ο κόσμος πρέπει να ξέρει ότι σε μια έκρηξη υπάρχει ο ενδεχόμενος δόλος, δηλαδή γνώριζα για την επικινδυνότητα και δεν έκανα τίποτα που είναι μεγάλο έγκλημα, αλλά υπάρχει και η αμέλεια, όπου δεν υπήρχε η σωστή πληροφόρηση και κατά συνέπεια λήφθηκαν αποφάσεις κάτω από μια παραπλάνηση. Πιστεύουμε ότι συνέβη το δεύτερο. Υπήρξε αμέλεια διότι δεν πληροφορήθηκε σωστά η Κυβέρνηση και αυτό μπορούμε να το τεκμηριώσουμε επιστημονικά.

Το να κατεβάζω και να αποθηκεύω κοντινερ χωρίς να γνωρίζω το περιεχόμενό τους, πείχων; Είναι αμέλεια, ο βαθμός της αμέλειας αυτής επαφίεται τώρα σε αυτούς που κάνουν την έρευνα. Ξέρετε, είναι πολύ εύκολο να βγει κανείς και να αποδώσει ευθύνες. Όμως δεν το κά-

νουμε διότι περιμένουμε και τα πορίσματα των άλλων. Είναι πολύ πιο εύκολο για μας να αξιολογήσουμε την αντικειμενικότητα και την ακρίβεια των πορισμάτων αυτών των οργανισμών που έχετε, από το να βγάλουμε το δικό μας πόρισμα.

Μπορείτε να διανοηθείτε να φυλάει κάποιος στρατιωτικό υλικό χωρίς να ξέρει τι περιέχει; Ναι,

δυστυχώς μπορεί να το διανοηθεί, είναι η πάγια αφελής τακτική που συμβαίνει πολύ συχνά και σε διάφορα άλλα θέματα και στην Ελλάδα. Αυτή τη στιγμή πιστεύω ότι υπάρχει κάποια επιστημονική ανάλυση της επικινδυνότητας των εκρηκτικών που φυλάσσονται σε κάθε περιοχή; Όχι, δυστυχώς δεν υπάρχουν μελέτες επικινδυνότητας. Δείξτε μου εσείς στην Κύπρο τόσα χρόνια, να υπάρχουν μια τέτοια ανάλυση από ένα στρατιωτικό.

Πατί δεν γίνεται; Δεν οφείλεται σε αμέλεια των στρατιωτικών που τους διδάσκω τόσα χρόνια και ξέρω ότι οι άνθρωποι είναι από τους καλύτερους σπουδαστές που έχουμε στα Πανεπιστήμια, οφείλονται στην τακτική που ακολουθούν τα Υπουργεία και το Υπουργείο Άμυνας της Ελλάδας, να το ακούσει αυτό ο κύριος Μπεγλίτης και το Υπουρ-

γείο Άμυνας της Κύπρου. Δεν έχουν επιστημονικές αναλύσεις επικινδυνότητας αποθήκευσης πολεμοφοδίων, δεν ξέρουν δηλαδή τι θα συμβεί με επιστημονικό τρόπο αν δημιουργηθεί έκρηξη σε μια αποθήκη πολεμοφοδίων ή οποιαδήποτε αλλού υπάρχει στρατιωτικό υλικό. Αυτή είναι η κατάσταση.

Να ευελπιστούμε ότι το τραγικό συμβάν θα τους κάνει να προσέξουν; Βεβαίως, και μάλιστα θα σας τονίσω και κάτι άλλο, αν θέλουμε να ψάξουμε τους υπευθύνους, υπεύθινοι υπάρχουν και στο Υπουργείο Άμυνας της Ελλάδας για τον εξής λόγο. Έχει καταργηθεί η έδρα ειδικών όπλων της Ανωτάτης Σχολής Πολέμου και στη συνέχεια ουσιαστικά καταργήθηκε και στη Σχολή Διοίκησης Επιτελών. Σήμερα οι ανώτεροι αξιωματικοί δεν έχουν κανένα επιστημονικό χώρο να εκπαιδευτούν σε θέματα εκρήξεων μεγάλης ισχύος, όλα μαζικά καταστραφής και αντιστοίχων καταστάσεων. Κατήργησαν την έδρα ειδικών όπλων και ο κύριος Μπεγλίτης σήμερα πρέπει να το αντιληφθεί αυτό διότι έχει τεράστια ευθύνη. Αυτό το μήνυμα θέλω να περάσετε, διότι δεν είναι μόνο ευθύνη της Κύπρου αλλά και της Ελλάδας που εκπαιδεύει στις στρατιωτικές της σχολές τα άτομα που διαχειρίστηκαν αυτή την τερατώδη και κολλοσιαία έκρηξη.